

CUPRINS

LITERATURA ROMÂNĂ

Neghiniță - fragment , Barbu Ștefănescu Delavrancea	4
Zmeul , Alecu Donici	12
Bimbirițichel , George Topârceanu	14

LITERATURA UNIVERSALĂ

Stăncuța cea fudulă , Esop.....	18
Să te-ntinzi cât ți-e plapuma , Poveste armenească.....	20
Elefantul alb , Poveste africană.....	24
Mandarinul Purcel , Basm vietnamez	29
Prințesele dansatoare , Frații Grimm.....	32
Regele Midas , Charles Perrault	40
Fata morarului , Frații Grimm	45
Prietenul la nevoie se cunoaște , Legendă chinezească	52
Micul prinț , Capitolul XXI, Antoine de Saint-Exupéry	55

NEGHINIȚĂ

Barbu Ștefănescu Delavrancea

— fragment —

A fost odată o babă bătrână, bătrână. Abia vedea de bătrână ce era. Și mâinile îi umblau la ciorap, iar în gândul ei se ruga la Dumnezeu s-o dăruiască cu un copil, că n-avea decât pe unchiașul ei. Și unchiașul, ba la pădure, ba la arie, ba la târg, iar baba stătea singură cuc, toată ziua ar fi stat numai în tăcere dacă n-ar fi strănutat și n-ar fi tușit câteodată. Ba uneori, ca să-și mai țină de urât, ea întreba și tot ea răspundea. Și râdea ea de ea, ca și cum ar fi râs de altcineva, înșirând ochiurile pe cârlige. (...)

– Ei, toate se întorc, și apele se întorc de la Dumnezeu, numai tinerețile nu. Ce nu e la timp, nu mai e niciodată. M-aș mulțumi eu și cu un prichindel de băiat.

– Ba te-ai mulțumi și cu o fată. Tu să-nșiri și ea să deșire, tu să cerni, și ea să risipească, tu să pui de mămăligă, și ea să răstoarne căldarea pe foc.

– Dacă e așa, m-aș mulțumi și cu un copil cât ghemul, numai s-aud în casă „mamă”, că e mare singurătatea când ușa se închide peste doi bătrâni.

– Dar dacă ar fi mai mic?

– Fie și mai mic.

Și bătrâna începu să râdă.

– Ce neînțeleaptă!

– Ba neînțeleaptă, nu glumă!

– Dar dacă ar fi cât un bob de mazăre?

Și tocmai când râdea mai bine bătrâna, deodată tresări pentru că, de după ușa, se-auzi un glas ascuțit și înțepat:

– Dar dacă ar fi cât o neghiniță?

Bătrâna se uită, se uită și începu să se închine.

– Bine, bine, zise același glas, văd eu că nu-ți trebuie copii... Baba își luă inima în dinți și zise:

– Ba-mi trebuie... dar unde ești... cine ești?

– Cine sunt? Neghiniță, gândul lumii. De mic ce sunt, pătrund în urechile oamenilor și-i ascult cum gândesc. Adineauri eram în urechea ta cea dreaptă, apoi am trecut în cea stângă, și-am râs de m-am prăpădit când am văzut ce-ți trece prin minte...

– Ei, aș! Ce mi-a trecut? Nimic!

– Nu e adevărat, răspuse Neghiniță râzând, omul spune mai puțin decât gândește.

Baba se făcu precum para focului.

– Zău așa... nu te rușina, mamă, nu zău... Așa e omul. Când e mic face nebunii fiindcă e mic, când e la tinerețe face nebunii fiindcă e tânăr, iar la bătrânețe se gândește la nebunii fiindcă nu le poate face...

Bătrâna pierdu sfiala și răbdarea și se răsti cât putu:

– Neghiniță, tacă-ți gura că vin să te văd! Și pe loc se-auzi un țâșt ca de lăcustă și un bâzâit ca de albină. Bătrâna simți pe mână o picătură caldă.

– Iată-mă și pe mine!... Biata femeie făcu niște ochi mari cât toate zilele și se miră toată de ce văzu pe mână, că cerul de i s-ar fi deschis nu s-ar fi minunat mai mult.

Neghiniță era frumos ca o piatră scumpă și era mic cât o neghină, avea niște ochișori ca două scânteii albastre și niște mâini și piciorușe ca niște firușoare de păianjen.

Bătrâna dori să-l sărute. Neghiniță îi sări pe nas, și apoi pe mână!

– Încet, mamă, încet, că mă strivești, zise Neghiniță.

– Să te sărut, că mi-ai umplut casa cu dragoste când mi-ai zis mamă.

– Încet, să nu mă sorbi.

Îl sărută.

– Cum mănânci tu, Neghiniță al mamei?

– Eu? Eu mă satur din fum. Până acum am mâncat la mese împărătești fără să știe nimeni. Și ce-am mai râs când ceilalți tremurau înaintea împăraților, iar eu mă plimbam prin urechile lor și le aflam gândul.

– Bine o fi de ei, Neghiniță mamă...

– Ah, binele focului! Săracii mor de foame, iar ei mor de mâncare. De săraci e rău că n-au cui să poruncească, iar de ei e rău că trebuie să poruncească la mulți. Pe ceilalți oameni când îi

minți, te iau de guler și te judecă judecată dreaptă; pe ei îi minți și dau din cap; ba și mai și: ei știu că-i minți, și tac, și înghit, și n-au ce face, ca să nu se strice treburile împărăției.

– Dar bine, Neghiniță, ție-ți trebuie un an ca să umbli cât altul umblă într-o zi.

– Da? Ei, nu e așa deloc. Eu mă las pe-o adiere și plutesc

ca pe apă, și mă mlădii pe apa vântului ca pe valurile mării. Ba uneori întrec rândunelele ca o săgeată de argint.

– Ce bucurie pe unchiașul meu, zise bătrâna, când va afla că are și el un copil. Deseară o să se îmbete de bucurie.

– Ba e vorbă, răspunse Neghiniță, eu vreau să văd pe tata acuși-acuși!

Și bătrâna, când auzi cuvântul tată, se bucură de bucuria moșului și îi zise:

– Aria moșului este cât vezi cu ochiul de departe, pusă pe-un deal mare și întins. Unde vei vedea șase cai murgi treierând grâu, acolo să te oprești, că dai peste unchiașul meu.

– Iată, plec. Cum îi deschise ușa, Neghiniță se aruncă, cu mâinile întinse și cu piciorușele deschise, într-o undă de adiere. Și se făcu nevăzut, ca un strop de lumină.

Pe drum întâlni o cireadă de vaci. De minunici ce era, se dădu la fund într-o urmă de vacă și începu să strige:

– Măi văcari, măi, veniți de mă scoateți din inima pământului, că vă fac pe voia gândului!

Văcarii se luară după glas, până au dat peste Neghiniță. Unul, mai rău și mai prost dintre ei, a vrut să-l strivească și-și repezi călcâiul spre el. Neghiniță țâști, și sări alături, iar văcarul, lovind cu sete pământul, își scrânti piciorul și începu să se vaiete. Ceilalți începură cu măciuca.

– Să nu vă păziți vacile, cum vă păziți mințile. Cruce lată, minte întunecată, urechi de văcar, urechi de măgar! Le zise Neghiniță, și se dădu vântului.

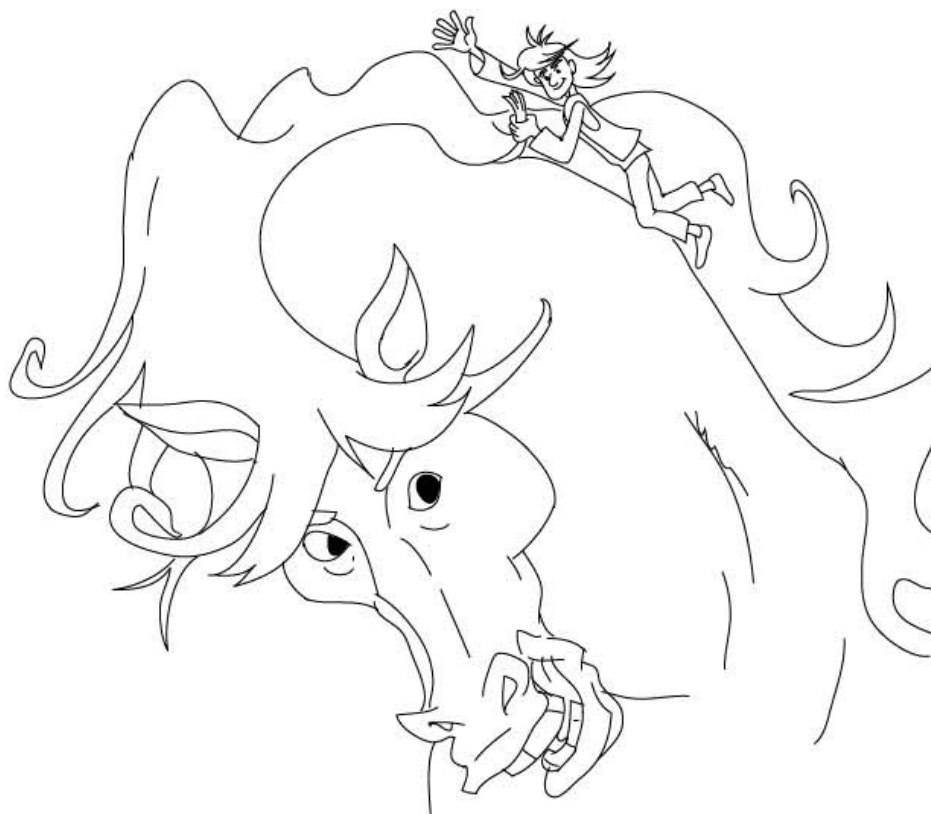
Ajunse la unchiaș și i se sui pe nas, ca să-l vadă mai bine. Unchiașul se bucură, dar nu ca baba, iar Neghiniță se întristă. Dar ca să se-arate grozav, îi zise unchiașului:

– Nu te supăra că-s mititel. Calul nu e mai mare decât copilul? Și-l încalecă copilul. Bivolul nu e mai mare decât omul? Și-l înjugă omul. Munții nu-s mai mari decât oile? Și-i pasc turmele. Pământul nu e mai mare decât fierul plugului? Și-l despică fierul plugului. Codrul nu e mai mare decât un

topor? Și-l culcă toporul la pământ. Tu nu ești mai mare decât mine? Și te-au ostenit murgii în arie. Ia să vezi cum îi conduc eu la arie, fără bici, fără nimic.

Unchiașul, minunat, îl duse la arie. Cum ajunse, Neghiniță sări pe-un cal și începu să strige: „Hi, hăi, hi, hăi!” Ciupește pe unul, ciupește pe altul, caii începură să fugă, dar ce fugă, parc-ar fi avut douăzeci de bice pe șalele lor.

Vocabular

arie = loc unde se cutreieră cerealele;

prichindel = om mic de statură, vioi și poznaș;

a prăpădi = a strica, a distruge;

para focului = flacăra puternică, roșiatică;

sfială = timiditate, lipsă de îndrăzneală;

acuși = îndată, imediat;

șale = partea din mijlocul spatelui;

unchiaș = om bătrân, moș, moșneag;

murg = cal cu păr negru - roșcat.

ZMEUL

Alecu Donici

Un zmeu cu-o coadă lungă și cu-o zbârnăitoare
De tot răsunătoare,
Văzându-se odată sub nori ridicat,
La fluturul din vale, acestea a strigat:

– Zburdalnică ființă!

Tu, care toată ziua cu-atâta ușurință,

Te-alungi tot după flori,

De ce nu cutezi oare să te ridici ca mine,

Să răspândești în aer parfumuri și flori?

Mi-e milă, zău, de tine,

Căci în întinsul spațiu abia te mai zăresc.

– O, nu-ți mai fie milă, lui fluturele îi zice.

Eu soarta-ți n-o doresc.

Tu zbori legat,

Eu liber mă desfățez aici

De flori înconjurat.

A ta zbârnăitură e mare păcăleală;

Chiar starea ta atârnă de vânt și de copii;

În fine, tu ești jucărie,

Iar eu sunt dintre vii.

BIMBIRIȚICHEL

George Topârceanu

I

Frații lui, băieți și fete,
Au crescut mai pe-ndelete,
Supărăcioși și dolofani.
Cel mai tânăr dintre șapte
Se numește Papă-lapte
Și-a-mplinit abia doi ani.

Toată ziua țipă –
Nu stă locului o clipă,
(Cere lapte), vrei-nu vrei.
Biata mă-sa la tot pasul
Trebuie să-i șteargă nasul
Și să-l aibă-n grija ei.

N-au nici capră, n-au nici vacă.
Mama-i văduvă săracă.
Numai Bimbirițichel
O ajută câteodată
Când o vede supărată...
Ce s-ar face fără el?

II

Într-o seară, o vecină
Zice: – Vin de la grădină,
Dintr-o margine de sat.
Mă dusesem, eu cu fata,
Și-am luat și pe cumnata,
Să culegem zarzavat.

Dar nici nu intrasem bine:
De sub gard, de lângă mine
Țâșt! Un iepure șoldan!
Arză-l focul să mi-l arză,
Mi-a mâncat un car de varză,
Toată munca dintr-un an!...

Bimbirițichel deoparte
Stă uitându-se-ntr-o carte,
Parcă nici n-ar auzi
Chestia cu zarzavatul...
Dar a doua zi, băiatul
S-a sculat în zori de zi.

Unde pleacă? La grădina
Unde ieri a fost vecina,
Într-o margine de sat, –
Că-și făcuse noaptea planul
Cum să prindă el șoldanul
Care fură zarzavat.

 Vocabular

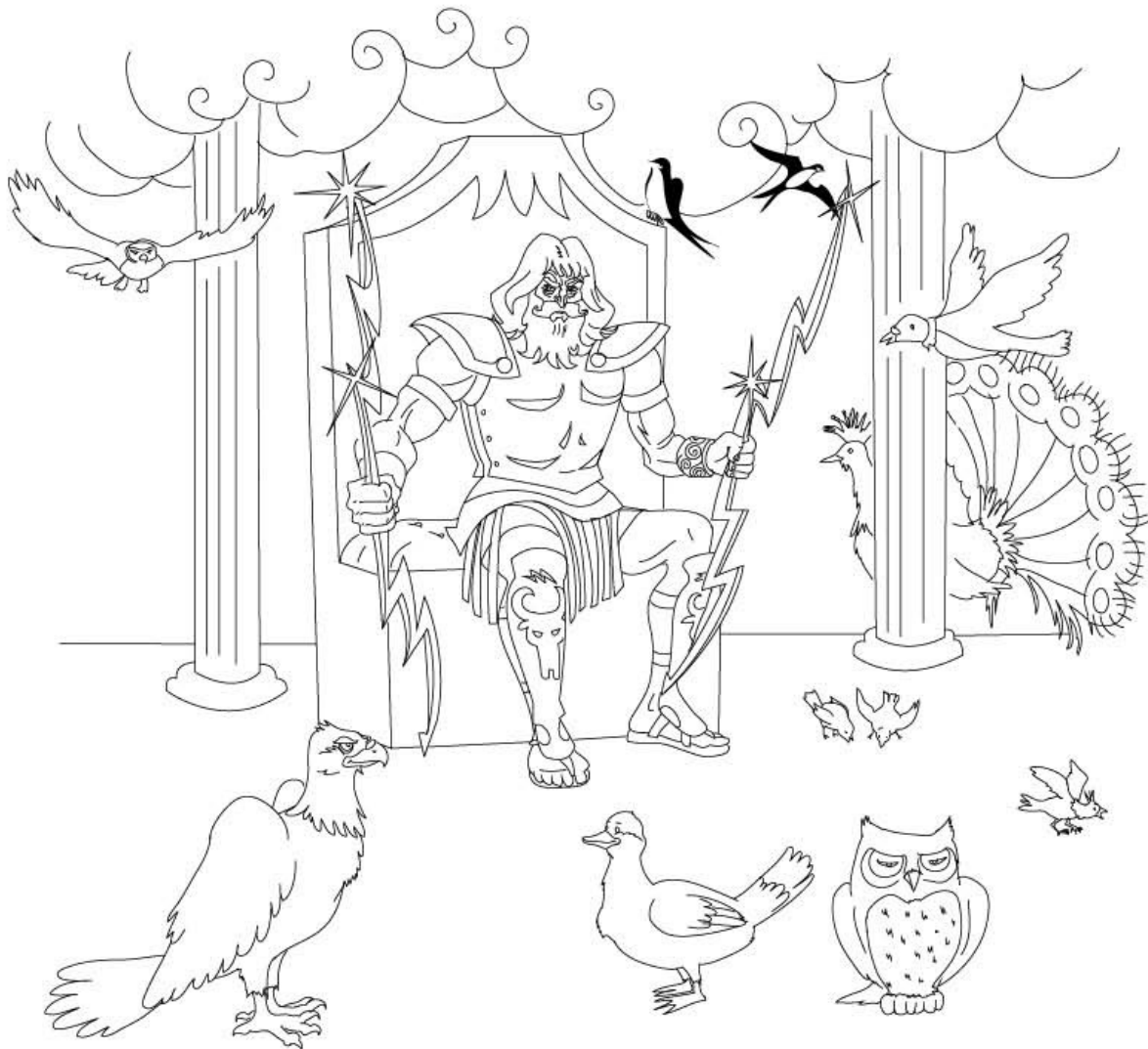
dolofan = gras, durduliu, rotofei;
șoldan = pui de iepure, până la un an.

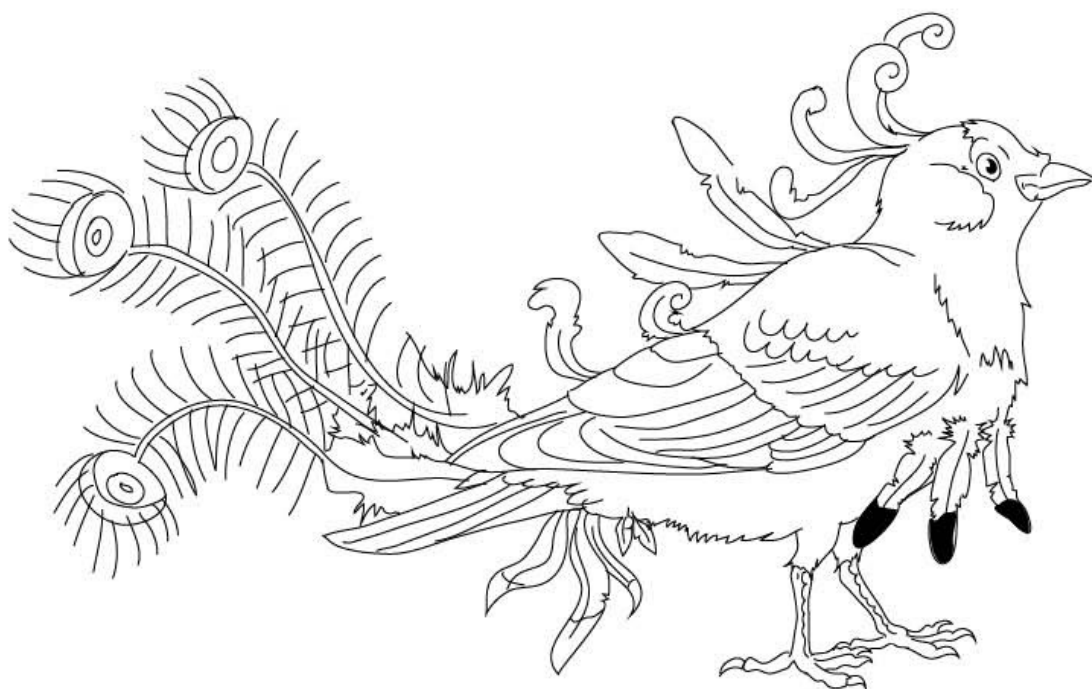
STĂNCUȚA CEA FUDULĂ

Esop

– fabulă povestită –

Se spune că Zeus a hotărât să pună un rege peste păsări. A vestit pretutindeni ca, într-o anumită zi, toate păsările să se prezinte înaintea lui, iar el însuși o va alege pe cea mai frumoasă dintre ele ca să fie rege.

Stăncuța, știind că este urâtă, a căutat prin păduri și pe câmpuri și a adunat penele căzute de la alte păsări, apoi le-a lipit de corpul său pe toate părțile. Când a sosit ziua stabilită, iar păsările s-au adunat în fața lui Zeus, stăncuța și-a făcut apariția, fudulă, împodobită cu o mulțime de pene viu colorate și strălucitoare.

Ținând seama de frumusețea penajului ei, Zeus a propus ca ea să fie conducătoarea păsărilor. Păsările au sărit înaintea ei înfuriate și și-a luat fiecare penele sale de pe trupul stăncuței, astfel că ea a ajuns din nou cum era înainte.

Morala: Nu poți reuși nimic cu pene împrumutate.

Vocabular

fudul = mândru, lăudăros;

penaj = totalitatea penelor unei păsări.

SĂ TE-NTINZI CÂT ȚI-E PLAPUMA

Poveste armenească

A fost cândva un rege care dădu poruncă tuturor plăpumarilor din împărăția lui să-i facă o plapumă nici prea lungă, nici prea scurtă, ci tocmai bună și potrivită cu statura luminăției-sale.

Și uite-așa cădeau capetele plăpumarilor celor mai mari și mai pricepuți, căci nu izbuteau să potrivească, din foarfeci și din ac, lungimea cerută.